

Memoria de actividades da
Asociación Provincial de Criadores de Frisón
de Lugo para o Control de Rendementos,
AFRICOR - LUGO, correspondente ao ano 2009

Como vén sendo tradición polas mediadas de ano, AFRICOR LUGO edita a Memoria de Actividades, publicación que reflicte parte do traballo desenvolvido durante o 2009 e os méritos acadados polas principais ganderías de Lugo. Mantivéronse as liñas de traballo prioritarias, facendo

fincapé na formación de socios e traballadores, e na transmisión da información, implementando novas tecnoloxías, como a recollida informatizada de inseminacións.

Dende o inicio do control leiteiro a media de produción por vaca foise incrementando ano tras ano, se ben o 2009 supuxo un punto de inflexión, sendo a primeira vez que é inferior que a do ano anterior.

A forte crise pola que atravesamos o sector faise ver na merma da produción media, ao limitarse o consumo de concentrado. Pola contra, o nivel xenético dos animais séguese a incrementar, seguindo a tendencia de anos anteriores.

O Control Leiteiro debe servir como ferramenta de xestión nas explotacións que axude a tomar as decisións correctas, cobrando máis importancia en épocas onde afinar nos custos é prioritario, sendo fundamental identificar os animais verdadeiramente rendibles na explotación.

Quixera achegar o noso agradecemento, en nome propio e da Xunta de Goberno, a todos aqueles que confían no Control Leiteiro como unha ferramenta para mellorar as súas explotacións e a todos os traballadores de Africor Lugo, polo seu esforzo en mellorar a recollida de datos e en transmitir información as ganderías asociadas.

Así mesmo, deixar constancia do noso agradecemento ás institucións que financian e apoian o Control Leiteiro, no seu obxectivo de axudar a mellorar a rendibilidade das explotacións de vacún de leite da provincia.

José Manuel López Tellado
Presidente de Africor Lugo

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN

2. SERVIZOS

3. PROGRAMA DE CONTROL LEITEIRO

- 3.1. Evolución do número de explotacións en Control Leiteiro
- 3.2. Evolución do número medio de vacas por gandería na provincia de Lugo
- 3.3. A produción de leite en Lugo
- 3.4. A produción de leite en Galicia

4. ANIMAIS INSCRITOS NO LIBRO XENEALÓXICO

- 4.1. Animais inscritos no Libro Xenealóxico a 31/12/2009
- 4.2. Estrutura do rabaño
- 4.3. Evolución da recría na provincia de Lugo
- 4.4. Explotacións e reses rexistradas por concello

5. FORMACIÓN

- 5.1. II Xornadas técnicas de produción de leite.
- 5.2. Charla Técnica sobre reprodución e mellora xenética
- 5.3. Charla do Director Xeral de Producións Agropecuarias
- 5.4. Implantación das TIC no medio rural

6. MERCADO DE ANIMAIS

- 6.1. Poxas
- 6.2. Bolsas de recría

7. PROMOCIÓN E DIFUSION DO SECTOR PRODUTOR DE LEITE

- 7.1. XXIII Concurso de gando frisón MOEXMU: Muimenta, 4 e 5 de abril do 2009
- 7.2. II Concurso de Criadores de Sarria, 9 e 10 de maio do 2009
- 7.3. XVIII concurso autonómico da raza frisona "FEFRIGA 2009". Silleda, do 11 ó 14 de xuño do 2009
- 7.4. XXX Concurso Nacional CONAFE 2009. Xixón, 26 e 27 de setembro do 2009
- 7.5. XVIII Concurso de Gando Frisón de Chantada, 24 de outubro do 2009

8. ANÁLISE XERAL DOS RESULTADOS DE CONTROL LEITEIRO

- 8.1. Producións diarias
- 8.2. Melloras explotacións por produción diaria
- 8.3. Producións medias naturais e normalizadas (305 días) das lactacións válidas rematadas en 2009
- 8.4. Informe de lactacións
- 8.5. Produción en función do número de control
- 8.6. Distribución de partos

www.africorlugo.com

- 9. PRODUCCIÓN MEDIAS POR CONCELLO**
- 10. ESTUDO DAS MEDIAS DE PRODUCCIÓN**
  - 10.1. Evolución da media de produción por vaca en Galicia
  - 10.2. Ganderías con media de produción superior a 10.000 quilos
  - 10.3. Melloras explotación por concello
- 11. CLASIFICACIÓN DAS MELLORES VACAS POR PRODUCCIÓN**
  - 11.1. Cen mellores vacas por produción de 1º parto
  - 11.2. Cen mellores vacas por produción de dous ou máis partos
  - 11.3. Melloras vacas por produción vitalicia contabilizada no ano 2009
- 12. RECONTO DE CÉLULAS SOMÁTICAS**
  - 12.1. Reconto de células somáticas por concello
  - 12.2. Melloras explotacións por reconto celular medio
- 13. CUALIFICACIÓN MORFOLÓXICA**
  - 13.1. Ganderías cunha media de cualificación morfolóxica de 80 ou máis puntos
  - 13.2. Vacas de 1º parto cualificadas MB durante o ano 2009
  - 13.3. Vacas Excelentes
- 14. VALORACIÓN XENÉTICA**
  - 14.1. Melloras ganderías por media de ICO
  - 14.2. Cen mellores vacas por ICO
  - 14.3. Melloras xovencas por ICO
- 15. ESTUDO DAS FILLAS DE TOUROS DO CENTRO DE FONTAO**
  - 15.1. Cen mellores vacas por produción de 1º parto fillas de touros de Xenética Fontao
  - 15.2. Cen mellores vacas por produción de dous ou máis partos fillas de touros de Xenética Fontao
  - 15.3. Vacas cualificadas MB no ano 2009 fillas de touros de Xenética Fontao
- 16. INFORME REPRODUTIVO**
  - 16.1. Análise dos índices reprodutivos
  - 16.2. Parámetros reprodutivos do ano 2009 por concello e comarca
  - 16.3. Taxa de Non Retorno
  - 16.4. Touros frisóns máis usados durante o ano 2009
  - 16.5. Lonxevidade por touro
- 17. MELLORES GANDERÍAS DA PROVINCIA DE LUGO**

1. INTRODUCCIÓN

A **Asociación Provincial de Gandeiros de Lugo para o Control de Rendementos**, AFRICOR-LUGO, é unha asociación sen ánimo de lucro, que vén realizando, dende o ano 1992, o control leiteiro oficial na provincia de Lugo.

Na actualidade dáselle servizo a máis de dous mil cen socios, a través dunha plantilla de sesenta e seis empregados.

Os controladores visitan mensualmente todas as explotacións asociadas, recollendo datos de produción, reprodución e mostras de leite de cada vaca, permitindo obter unha información que, unha vez procesada, coa colaboración do Servizo de Producción Gandeira, é remitida ao gandeiro en informes con periodicidade mensual.

Toda esta información serve para unha mellor xestión das ganderías asociadas, tanto a nivel reproductivo, como sanitario, para o control da alimentación, a orientación sobre a mellora xenética, a recría, etc. Por outra banda, con esta información realízanse as avaliacións xenéticas oficiais a nivel nacional, que permiten valorar tanto as vacas como os touros utilizados na inseminación artificial.

A **estrutura organizativa** de AFRICOR-LUGO é a seguinte:

- **Asemblea Xeral:** formada por todos os socios, órgano supremo de decisión.
- **Consello Xeral de Delegados:** composta polos representantes de cada concello, ata un total de sesenta e cinco. É un órgano consultivo.
- **Xunta de Goberno:** composta polos sete delegados con maior número de votos elixidos pola Asemblea Xeral.

Xunta de Goberno de AFRICOR-LUGO:

Presidente:	D. José Manuel López Tellado
Vicepresidente:	D. Alvaro José Castro Fernández
Secretario:	D. José Carlos Vega Rodríguez
Tesoureiro:	D. Manuel Sandamil Cabana
Interventor:	D. Manuel Capón Rodríguez
Vogal:	D. José Iglesia Iglesia
Vogal:	D. José Aquilino Rodríguez López

AFRICOR-LUGO forma parte xunto co resto das Africores provincias de FEFRIGA, Federación Frisona Galega, entidade que representa a Galicia a nivel Nacional en CONAFE, Confederación Nacional de Frisona Española.

O vicepresidente de AFRICOR-LUGO é o presidente de FEFRIGA.

O secretario de AFRICOR-LUGO é o presidente de CONAFE.

Os datos presentados nesta memoria pretenden amosar o traballo das ganderías lucenses na mellora da raza frisona. A mellora das producións están baseadas nunha mellora do manexo do gando, tanto en instalacións, como alimentación ou nas condicións de produción. Por outra banda, esta mellora débese a unha mellor recría dos animais, como se reflicte na menor diferenza que se atopa cada ano entre as producións das vacas de primeiro parto fronte ás adultas. Por último, a mellora xenética dos animais que se recrían nas explotacións contribúe igualmente ao incremento das producións.

Se ben a Memoria salienta aqueles animais e ganderías máis produtores, o obxectivo das ganderías debe ser a rendibilidade, debendo cada explotación axustar o seu nivel de produción ás súas posibilidades e ao seu sistema de manexo. Nesa búsqueda da rendibilidade é onde a mellora xenética pode aportar animais que sexan capaces de transformar mellor o alimento en leite, cunha maior resistencia ás enfermidades, e que duren máis tempo, obtendo así altas producións de leite, de boa calidade e a baixo custo.

Como asociación colaboradora do Plan de Mellora Gandeira de Galicia, saliéntanse de xeito particular os datos das fillas de touros de Xenética Fontao.

Para a elaboración da memoria, utilízanse datos ata 31 de decembro de 2009. As lactacións son normalizadas a 305 días, non empregando lactacións proxectadas. As lactacións empregadas corresponden a vacas con data de secado entre 1 de xaneiro e 31 de decembro de 2009, cun mínimo de 240 días en produción. As lactacións reais só se empregan nos cálculos de produción vitalicia.

As avaliacións xenéticas empregadas corresponden ás publicadas por CONAFE en decembro de 2009.

AFRICOR-LUGO ten a certificación ISO 9001-2008, sendo a primeira asociación de control leiteiro de España que conseguiu esta acreditación.

Esta certificación de calidade ten os seguintes alcances:

- Control leiteiro
- Testaxe de equipos de medición
- Trámite e envío de documentación ao Libro Xenealóxico
- Xestión de toma de mostras para probas de paternidade

O sistema de xestión da calidade que ten implantada a Asociación cumpre coas esixencias da norma ISO 9001:2008, e trata de desenvolver procedementos de traballo que redunden nunha mellor calidade do servizo que se lles presta aos socios e clientes.

